

DELO ŽIVLJENJE

glasilo delovne skupnosti tovarne obutve alpina žiri

LETNIK 16

ŠTEVILKA 8

ZIRI, AVGUST 1977

OB URESNICEVANJU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Novi samoupravni splošni akti

Kako bo delavec gospodaril s svojim delom in sredstvi? Ustvarjati in pametno vlagati!

Zakon o združenem delu nalaga vsem OZD, da v skladu s 660. členom tega zakona, pripravijo akcijske programe postopka uresničevanja Zakona o združenem delu. Akcijski program mora med drugim vsebovati tudi poglavje **SAMOUPRAVNI SPOŠNI AKTI**.

Praviloma so samoupravni splošni akti pravni akti. To pomeni, da imajo za vse tiste, ki ga

sprejmejo, moč zakona. To pomeni, da so v primeru neupoštevanja akta lahko klicani na odgovornost. Tudi sodišča sodijo na podlagi samoupravnih sporazumov, zato so vir prava, ne pa dokazno sredstvo.

Kot prvo je potrebno ugotoviti, katere novosti, ki jih prinaša Zakon o združenem delu, je nujno, da se vnesejo v obstoječe akte.

Obstoječi samoupravni splošni akti:

- samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO
- statut
- samoupravni sporazum o delitvi sredstev za OD
- pravilnik o varstvu pri delu
- pravilnik o knjigovodstvu

Novi samoupravni splošni akti bi bili naslednji:

— samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev

— samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka ali skupnega dohodka

— samoupravni sporazum o osnovah plana

— samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozasčiti

— pravilnik o odgovornosti delavcev

— pravilnik o osnovah in merilih razporejanja OD in delitvi OD

— pravilnik o volitvah organov

— pravilnik o inovacijah in tehničnih izboljšavah.

Izhodišča za vse te spremembe in nove samoupravne splošne akte bodo pripravile posamezne strokovne službe. Za pravo osnutkov samoupravnih splošnih aktov bo poskrbela komisija za ustavno spremembe.

Tako pripravljene osnutke morajo obravnavati družbenopolitične organizacije, predvsem OO sindikata, ki mora biti na splošno glavni pobudnik akcij pri uresničevanju Zakona o združenem delu.

Ko bo predlog pripravljen, ga bo SDS in DS TOZD obravnaval in dal v javno razpravo vsem delavcem delovne organizacije. Po 15-dnevni javni razpravi bo referendum, na katerem se bo odločalo za ali proti sporazumu.

Dane VEHR

Izvažati – da bomo lahko uvažali!

Nabava materiala in ostalih sestavnih delov ni lahka naloga, predvsem pa ne v taki industriji kot je naša, ki je vezana na dve sezoni, pa ima vsaka zelo različne materiale in smo zaradi tega vezani na veliko dobaviteljev. Podobno se dogaja pri nabavi materiala iz uvoza, predvsem iz Italije in Zvezne republike Nemčije, ki sta naša največja dobavitelja. Vsled tako neenakomernih časovnih dobav nekontinuiranosti (nestalnosti) je zelo težko načrtovati uvoz.

Ce pa pogledamo, kako te zadeve potekajo na področju Jugoslavije, kakšni so zvezni predpisi o možnostih uvoza in kako se vse to iz dneva v

dan zaostruje kot posledica negativne zunanjetrgovinske bilance, pa je nujno, da vse želje po uvozu vnaprej predvidimo in jih tudi pogojujemo z izvozom. V kolikor nabave iz uvoza ne bomo planirali vnaprej, ne bomo imeli odobrenih sredstev in s tem se nam zapira možnost uvoza. Vse do nedavnega smo v Alpini precej več izvažali kot uvažali. Z razširitvijo plastike do količinske proizvodnje, kakor je sedaj, pa smo si to prednost pripravili in bomo glede na trend (usmeritev) uvoza v letu 1977 komaj dosegli, da naš izvoz ne bo manjši od uvoza.

Naj navedem neka primerjava:

— V letu 1976 smo izvozili za okrog 7 milijonov dolarjev.

— Uvozili pa smo za 5,3 milijonov din. Pri tem moram poudariti, da smo izvažali na zahodno in vzhodno področje, uvažali pa izključno z zahoda za konvertibilna plačila sredstva.

Letos smo do 1.7.1977 že uvozili materiala v vrednosti 47 milijonov dinarjev, v primerjavi s preteklim letom že 88 % celotnega uvoza, kar pomeni izredno povečanje uvoza, če upoštevamo, da pa je pred nami še cela druga polovica leta 1977.

Glede na predvidevanja potrebnih materialov, bomo ra-

bili za uvoz do konca leta 1977 še okrog 30 milijonov dinarjev, če bomo hoteli pokriti vse potrebe.

Pri povečanem uvozu moramo poudariti predvsem to, da smo od celotne realizirane količine uvoza v tem letu uvozili za TOZD Obutev materiala v vrednosti 20 milijonov din, za TOZD Plastika pa 27 milijonov din. Vsa odobrena sredstva, ki so nam bila dana kot sezonskem vnaprej, smo porabili. Zato bomo od 1.7.1977 dalje prisiljeni uvažati samo toliko, kolikor bomo imeli deviznih sredstev iz priliva, (ki je rea-

(Nadaljevanje na 2. strani)

alpina

30

let tovarne obutve žiri

Izvoz letos

Kako bomo uresničili zakon?

Vpliv ekonomske propagande

obveznosti plastike

Izpolnjujemo obveze

KAKO TEČE PROIZVODNJA IN OBVEZNOSTI PRI BRIZGANJU SMUČARSKIH ČEVLJEV DO TOZD OBUTEV ŽIRI

Naslov je kar malo provokativen. Vemo, da v proizvodnji, naj bo ene ali druge panoge, občasno nastopajo razne težave. Prav tako je tudi pri brizganju smučarske obutve, kjer se prav tako pojavljajo razne težave. Na primer, neprimeren material, ki se težko predeluje, okvara stroja, pomanjkanje vode za hlajenje stroja ter stalno popravljanje form, čeprav so nove in plačane s težkimi milijoni v inozemstvu. Zelo poglavitni razlog zastoja so tudi majhne količine naročil in veliko raznih barv.

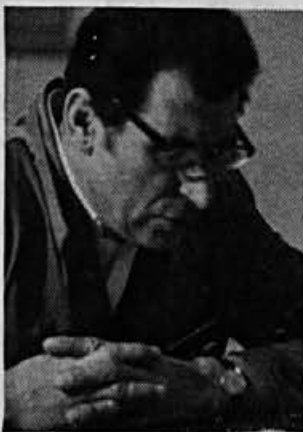
Ce dovolite, samo primer, ki pa ni osamljen:

Naročilo vsebuje 120 parov v sortimentu, za kar je potrebno 8 form. Za zamenjavo ene forme porabi delavec 90 minut. $8 \times 90 \text{ minut} = 720 \text{ minut}$ ali 12 ur. Za vbrizganje 120 parov šal pa je določen čas 7 ur. Rezultat pa poslabša še to, da pri čiščenju stroja gre na odpad vsaj 20 kg materiala, katerega kg stane 7250 din, to pa je 1.450,00 din. To sem navedel zaradi

tega, da bi mogoče tisti, ki prevzemajo taka naročila, upoštevali to tudi pri ceni izdelka. Vsako leto, ko se prične sezona, so obljube, da bodo večje serije, prav tako je bilo tudi letos. Na tej podlagi smo tudi postavili dnevni plan proizvodnje šal. Tu navajam še en primer, če je serija vsaj 3000–4000 parov v eni barvi, in primeren material, se vbrizga poprečno v osmih urah 180–190 parov šal. Pri taki seriji je tudi tri-

krat krajši dejanski čas ali z drugimi besedami trikrat večja storilnost.

Sedaj pa k stvari: kako smo se letos dogovarjali glede proizvodnje šal in obveznosti s strani TOZD Plastika

Stanko Mrlak

do TOZD Obutev Žiri. Konec februarja smo imeli prvi sestanek, na katerem so bili navzoči: šef tehničnega sektorja, vodja planskega oddelka in v. d. vodje plastike. Ob tej priliki je bilo ugotovljeno, da je za letošnjo sezono veliko naročil za smučarsko obutev.

Ko smo prešteli delovne dni do 20. 11. 1977, smo skupno ugotovili, da ni mogoče drugače vbrizgati celotne količine šal, kakor da takoj organiziramo štirizmzensko delo na obeh strojih.

Seveda pa bi delo teklo neprekinjeno ob vseh sobotah in nedeljah. Ugotovili smo tudi, da TOZD Plastika nima zadosti delavcev, ki bi lahko začeli že 6. marca s štiriimi izmenami, to pa zaradi tega, ker smo imeli tudi na drugih področjih veliko naročil in kratke dobavne roke.

Ob tej priliki je šef tehničnega sektorja obljubil, da dobimo tri delavce, ki so že preteklo leto delali na teh strojih in so bili dobro vpeljeni in so res delali s polno delovno zavestjo. Moram poudariti, da je vse ostalo le pri lepih besedah.

Tako nam ni preostalo drugega, kakor da smo preko kadrovske službe iskali nove delavce. Dva smo nagovorili, da sta zapustila sosednjo delovno organizacijo in prišla v plastiko, dva sta prišla iz kovinske orodjarne, čeprav pokliena orodjarja. Ta dva delavca še vedno delata na brizganju manšet.

S tem hočem povedati, da smo že takoj na začetku imeli velike težave. Posledica tega je bila, da smo začeli delati na štiri izmene šele 18. marca, namesto 6. marca.

Obveze TOZD Plastika so bile naslednje:

Da se dnevno vbrizga po 400 parov, od 6. marca pa do 20. 11. 1977, kar je zneslo 254 dni $\times$ 400 = 101.600 parov. Vse to bi nekako odgovarjalo, da izpolnimo vsa naročila, ker smo že pred tem imeli vbrizganih 3200 parov šal. Istočasno je bilo tudi dogovorjeno, da se organizirajo v sekalnici tako močne ekipe, da bodo ustavile dnevno 700 parov šal, kar bi se zopet ujemalo z dogovori.

Kljub vsem težavam, ki so nas pestile od 18. 3. pa do 10. 7. 1977 je bilo vbrizganih 52.620 parov šal ali poprečno dnevno 452 parov.

Vseh šal je bilo letos vbrizganih do 10. 7. — 59.320 parov.

Vem, da bo marsikdo hotel izpodbijati te podatke z izgovorom, da so morali za štirinajst dni prekiniti montažo šal, ker jih ni bilo več na zalogi, ampak še enkrat poudarjam, da so ti podatki točni. Ob popisu polizdelkov dne 30. 6. 1977 je bilo na zalogi 10.200 parov šal, vendar jih niso mogli sestaviti, ker ni bilo zaklopke.

Mislil, da se tu neke razhajamo, da ni usklajeno z dobavo vsega materiala, ki je potreben za sestavo šal.

Res pa je tudi, da so bile ekipe za sestavo šal tako močne, da so dnevno sestavile 800 do 900 parov šal, ker pa presega naše zmogljivosti.

Moti me, ker si prizadevamo na vseh področjih, da bi se držali obveznosti, ki jih imamo do TOZD Obutev Žiri, pa se vendar še najdejo ljudje, ki kažejo na TOZD Plastiko, kakor da je ona tisti »grešni kozel«, ki se ne drži reda in obvez. Ni rečeno, da tisti, ki najbolj vpije,

tudi vedno vse prav naredil!

Ce za konec potegnem črto, naj povem, da sem želel stvarno oceniti stanje tako kot je. Do 10. 7. 1977 smo vbrizgali vse obljubljene količine, res je, da se včasih kaj zatakne pri kvaliteti, ker nekateri delavci premalo pazijo na kakovost izdelkov. Vendar skušamo čim hitreje reševati take primere.

Tudi v prihodnje, če ne bo prišlo do kakšne večje okvare strojev, bomo pravočasno vbrizgali še vse ostalo.

Omenil sem že, da je nevarnost večje okvare stroja, ker je stroj stalno v pogonu in tudi materiali za brizganje niso najbolj primerni, tako je stroj do kraja preobremenjen.

Vse to nam narekuje, da če se bo letos vse dobro izteklo, moramo prihodnje leto misliti na nov stroj, seveda take izvedbe, da bomo lahko uporabili že obstoječe forme. Moje mnenje je, da ne glede na katerem TOZD je kdo, skrbeti moramo za čimboljši uspeh TOZD in DO, ker s tem bomo upravičili delovna mesta, ki so nam jih zaupali sodelavci.

Stanko MRLAK

Izvažati - da bomo lahko...

(Nadaljevanje s 1. strani)

lizacija izvoza) in to izvoza, ki ga ustvarimo na konverziibilnem področju.

Iz dosedaj poznanih sprememb o zunanjetrgovinskem poslovanju lahko trdim, da se bodo morale vse zainteresirane službe v Alpini vključiti v reševanju težav, ki jih imamo in jih bomo verjetno imeli tudi v bodoče. Največja pomoč pa bo, če bomo pravočasno obveščeni o nabavi materiala, da jih bomo lahko planirali vnaprej in to po posameznih režimskih

sredstvih. (Torej kaj nabaviti in katera ter koliko sredstev imamo za to.)

Druga neizbežna zadeva pa je čimveč izvoziti na konverziibilno področje, da si bomo z izvozom zagotovili pravico do uvoza.

Z največjo verjetnostjo lahko trdim, da sta izvoz in uvoz tesno povezana in je nemogoča realizacija skupnih ciljev brez enega ali drugega. Zato se bomo ob planiranju uvoza opirali na izvoz in možnosti, ki si jih pridobimo z izvozom.

Jože BOGATAJ

Toliko in tako različni materiali! Pa je potrebno, če hočemo prodati...

Kontrola v plastiki mora zagotoviti čim manj reklamacij in s tem čim večji ugled

VSELITEV V NOVO HALO IN DOKONČANJE POGODBENIH DEL

Delno se bomo v novo halo vselili med kolektivnim dopustom. Postopoma bo preseljena proizvodnja za poluretanske izdelke. Selitev orodjarne in proizvodnje za vlivanje plastičnih izdelkov bo opravljena kasneje, ker se

ta proizvodnja ne sme ustaviti zaradi dogovorjenih dobavnih rokov s kupci.

Skladišče gotovih izdelkov bo dokončano, urejeno in preseljeno, ko bo dobavljena in montirana vsa skladiščna oprema. Po pogodbi bodo ta dela izvršena oktobra letos.

Pogodbena dela za gradnjo proizvodno-skladiščne hale so v glavnem končana.

Rajko ŠUBIC

Dogovor: poslovodij je pomemben dejavnik pri uspehu na domačem tržišču

Vloga vodij rajonov

Načela nove organizacije v TOZD Prodaja so bila oblikovana že v prejšnji številki »DELO-ZIVLJENJE«, pod naslovom »Kako bo organizirana prodaja«.

V prejšnji organizaciji dela so bili za kontrolo poslovanja zadolženi revizorji.

Z novo organizacijo dela smo predvideli drugačen način dela in s tem tudi drugačno zasedbo delovnih mest.

Njihovo delo je bilo revizija, uvajanje in kontrola poslovanja v maloprodajni mreži, oz. v posameznih prodajalnah.

Prodajalne smo razdelili na rajone in za vsak rajon bo odgovarjal vodja rajona. Za vodjo posameznega rajona moramo postaviti strokovne in izkušene delavce, spretnosti v poslovanju, s smislom za organizacijo dela in delom z ljudmi. Njihovo delo se povsem nanaša na organizacijo dela v posameznih prodajalnah v rajonu. Če je prejšnji revizor uvajal in kontroliral poslovanje, je med revizorjem in vodjo rajona razlika v

tem, da bo vodja rajona organiziral, usklajeval, kontroliral in usmerjal delo vseh prodajalnih v svojem rajonu. Poleg tega bo njegova dolžnost, skupaj z vodji ostalih rajonov, usklajevati delo med rajoni in skrbeti, da se bo poslovanje razvijalo uspešno tudi kot celota. Vpliv vodje rajona bo v dveh smereh, zagotavljal bo moral nemoteno poslovanje v prodajalni, od kadrovskih problemov do realizacije postavljenih ciljev; hkrati pa bo moral vplivati na vodstva, da hitro rešujejo nastale probleme v poslovanju.

Sodelovali bodo že pri osnutku kolekcije, analizi tržišča in vse do realizacije prometa.

Ravno sedaj smo v najslabšem položaju, revizorjev nimamo vodij rajonov pa še tudi ne.

To je samo izsek iz celotne organizacije na novo organizirane TOZD Prodaja.

Ivan CAPUDER

Ekonomska propaganda pomaga

Ekonomska propaganda ima nedvomno velik vpliv na prodajo izdelkov. Potrošnike s tem obveščamo o novostih na tržišču, o cenah določenih artiklov, o modnih gibanjih. Propaganda je torej posrednik med proizvajalcem in potrošnikom. Dobra, stvarna in zanimiva informacija ekonomske propagande je tako lahko koristna tako za proizvajalce, kakor tudi potrošnike.

Kvaliteta propagandne akcije pa je odvisna od več različnih dejavnikov. Naj navedem samo nekatere:

- a) vsota vloženih sredstev
- b) ekonomsko propagandna tema
- c) izbor medija

Kar zadeva vsoto vloženih sredstev, smo pri nas že konec leta 1976 izdelali plan reklame za leto 1977 (v okviru plana prodajne službe). Plan je skupni delavski svet obravnaval na eni izmed sej

poletih v Planici, na raznih tekaških tekmovanjih. S planinskimi čevlji smo opremlili planinske odprave Taurus, mi akcijami smo začeli že na začetku leta 1977. Bili smo pokrovitelji tekmovanja v smučanju svobodnega stila (HOT DOG), evropskega mladinskega pokala v slalomu v Kranjski gori, na smuškinih Karakorum, Hindukuš...

Navedena tekmovanja ter planinske odprave so imele velik odmev v časopisu in na televiziji. To brez dvoma

Morda so prišli tle kupci zaradi dobre propagande?

in ga potrdil. V planu so specifičirani stroški po postavkah in po posameznih reklamnih medijih. Z reklamni-

ni zavržen denar, kajti povsod se je na prvem mestu omenjalo ime naše delovne organizacije.

Sodelovali smo na sejnih mode v Ljubljani in Beogradu ter na mednarodnem tednu kože in obutve v Zagrebu. V Zagrebu smo prejeli zlato medaljo in plaketo za smučarske čevlje. Tu je bil posnet tudi 2-minutni reklamni film, ki ga je predvajala zagrebska televizija.

Uspešno sodelujemo tudi z ljubljansko televizijo. Vsi se verjetno še spominjate 3-minutnega filma ob naši 30-letnici. Razen tega redno sodelujemo v TV oddajah »Moda za vas«.

Sodelovanje bomo nadaljevali jeseni in prva oddaja bo na sporedu 14 dni pred začetkom šolskega leta.

Septembra začne televizija predvajati serijo oddaj Pouk smučanja. Pri snemanju serije je sodelovala tudi »Alpina« s smučarskimi čevlji. Oddaje bodo predvsem izobraževalnega značaja, za nas pa bodo nedvomno imele velik reklamni učinek.

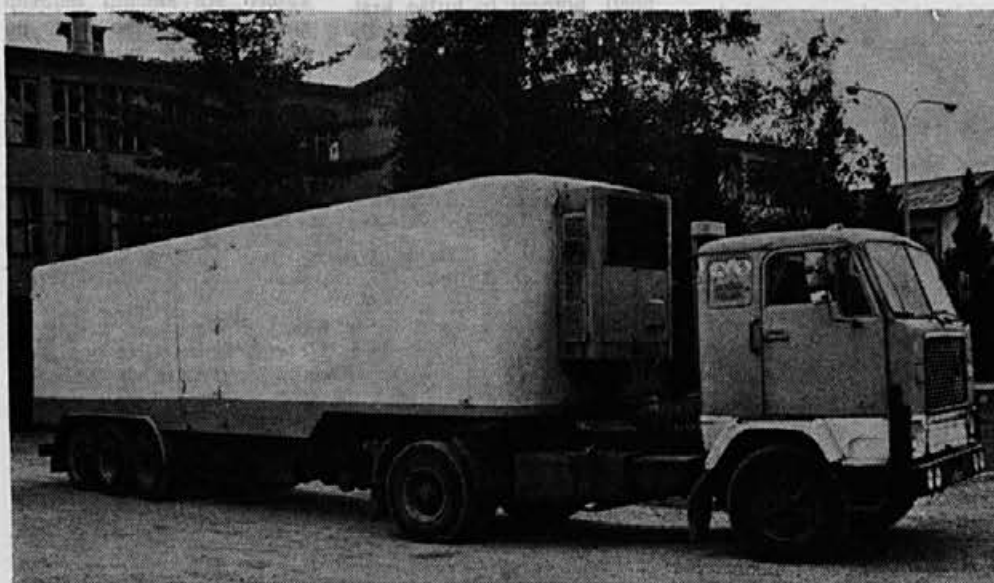
Z reklamnimi oglasi v časopisih in revijah smo tudi prisotni po vsej državi. Naj omenim samo nekaj večjih časopisov in revij, v katerih redno oglašujemo. To so: Antena, Jana, Nedeljski, Gorenjski glas, Svijet, Ilustrovan politika, Potrošački informator, razni planinski časopisi in podobno.

Kakor veste, smo za vsako prodajno sezono tiskali tudi poseben katalog — prospekt, ki je kompletno objavljen v reviji Naš dom. Do sedaj so že izdelani: katalog smučarske obutve 77/78, smučarski plakat, prospekt pomlad 77, prospekt poletje 77, prospekt jesen 77 ter prospekt zima 77/78.

Kot vidite, je dejavnost naše propagande obsežna in upamo, da izvršuje svoje poslanstvo in funkcijo. Moram pa poudariti, da imajo naši konkurenti to dejavnost bolj razvito in organizirano. To pa predvsem zato, ker imajo na razpolago večja finančna sredstva.

Marija KOŠIR

Kako izpolnjujemo izvozne obveznosti?

Več kontejnerjev — več dolarjev

Do konca prvega polletja smo izvozili 301.684 parov v vrednosti \$ 4.087.300.—. S tem smo izpolnili letni plan izvoza količinsko za 54 %, vrednostno pa za 63 %, in sicer na zahod količinsko 41 %, vrednostno pa 56 % in na vzhod količinsko 73 % in vrednostno 70 %.

Če primerjamo letošnji izvoz z istim obdobjem lanskega leta, lahko ugotovimo, da smo letos parovno izvozili več za 36 %, vrednostno pa za 56 %.

Že v prvem polletju smo izpolnili obvezo do kupca iz Sovjetske zveze tudi za tretje četrtletje, kar se odraža v visokem dosegu vzhodnega plana.

Tudi na zahod smo v primerjavi z lanskim le-

tom odpremili precej več, kar je rezultat zelo ugodnih naročil. V lanskem letu smo odobravlali kupcem rabat za dokončno dana naročila v mesecu novembru in decembru. S prejetimi naročili smo zapolnili proizvodne kapacitete v zimskih mesecih, kupcem smo zagotovili pravočasne dobavne roke in upamo, da bomo tudi kasnejša naročila lahko pravočasno odpremili s kontejnerji in se s tem izognili vsakoletnim dragim letalskim prevozom.

Kar bo proizvodnja letos zmogla napraviti, je že razprodano, zato novih naročil ne moremo več potrjevati. Že sprejeta naročila pa nam zagotavljajo, da bomo postavljene obveze do konca leta tudi izpolnili.

Marija STRLIC

Alpina s Poliksom

DOHODKOVNI ODNOSI NAJ BODO NAŠ CILJ

Praksa v svetu je pokazala, da velika podjetja zelo uspešno poslujejo, če jim uspe združiti delo in sredstva večjih specializiranih kolektivov v tak mozaični dejavnosti iz katerega centralno vodstvo uspešno tke preprogo svojega izdelka (ali svojih izdelkov).

Znano je na primer, da je ski kombinat in tudi Modna avto Volkswagen toliko let oblačila, pa morda tudi Metko.

Sovodenj je ohranil žago, ki je osnova za obrat lesne stroke, le zaradi načelnosti in »trme« nekaj komunistov, ki so se zavedali, da je najpomembnejši interes delovnih ljudi kraja. Tudi žaga v Žireh, ki daje KZ »Sori« zelo dobre poslovne uspehe, je le rezultat uspešne taktike.

Pomeni, da je res treba vsestransko premisliti, kaj je v resnici za težnjami okrog ukinjanja in po sili združevanja nekaterih delovnih organizacij — treba je dati času čas in ne prehitovati razvoja, da bodo nameni res jasni in čisti.

Bodoče sodelovanje med Poliksom in Alpino naj bi temeljilo na dohodkovnih odnosih. Ideja je napredna, čista in jasna, koristna. Vodstvo Poliksa se je borilo za dohodkovne odnose že pred leti, ko sem v svojem članku navedel primer Forda, če se morda še kdo spominja. Po moje so dohodkovni odnosi ravno to, da vsak sodelavec v delovnem procesu prejme za svoje delo res prav tisti del, ki mu, glede na njegov doprinos k skupnemu rezultatu, pripada. Tako sodelovanje je potem res čisto in trajno, ker onemogoča izkoriščanje.

Sodim, da je Poliks dosegal z Alpino uspešno sodeloval in upam, da bo s skupnimi napor in združevanjem dela in sredstev posloval tako še naprej. Tako sodelovanje ima svoje prednosti tako za Alpino kakor za Poliks. Alpina se lahko specializira v izdelkih ali pa tudi operacijah (lahka, športna obutev, pod-

platna izdelava), če dobi nekatere izdelke (copate, zgornje dele) od solidnih kooperantov.

Manjše delovne organizacije, kot je npr. Poliks, pa se lahko hitreje in bolj elastično prilagajajo razmeram na tržišču.

Priznanje in zahvala velja kolektivu Alpine za res pristno sodelovanje, da bi kraj napredoval, želel pa bi, da bi tudi tisti, ki morda iz kakršnihkoli osebnih ali načelnih razlogov gledajo na to z nezaupanjem, spremene svoje mnenje, ker sem trdno prepričan, da bo zgodovina pokazala, da ta način sodelovanja ni bila napaka, ampak zelo, zelo napredna odločitev.

Upam tudi, da bomo v našem sodelovanju še bolj uveljavili dohodkovne odnose in da bo sodelovanje zavzelo še vse bolj ustvarjalne oblike, vključno sodelovanje pri določitvi modelov za lastno proizvodnjo Poliksa, kakor tudi sodelovanje pri poslovnih rezultatih.

Če naj bi bil bolj konkreten: specifičnost Poliksa je, da zaposluje tudi nekatere starejše pa tudi bolne in invalidne ljudi pri delu na domu in šivanje copat, kar mislimo ohraniti še naprej, le da bi morda uvedli nove oblike — menda tudi nove izdelke. Razvijamo se tudi v smeri lastne proizvodnje gotovih izdelkov, pri čemer pa bi vsaj zaenkrat še ohranili sodelovanje z Alpino pri izdelkih v okviru pogodbe, širili pa bi sodelovanje pri novih izdelkih s posobitvijo proizvodnje, pri čemer računamo na tehnično in strokovno pomoč in sodelovanje Alpine.

Mislim, da ni tako važno ime; važni so odnosi. Če pa se naši medsebojni odnosi razvijajo v duhu samoupravnega socializma, potem ne dopuščajmo, da bi kdo od tistih, ki naj bi najprej pometli pred svojim pragom, delil z dvignjenim kazalcem nauke in odločal v imenu naših delovnih ljudi.

Janko POLJANSEK

Iz Inštituta Jožef Stefan:

Naša avtomatska postaja nadzoruje okolje

Rezultat večletnega usmerjenega dela na IJS v zvezi z varovanjem okolja je tudi avtomatska postaja, ki nadzoruje okolje — nekakšen elektronski stražar, ki neprekinjeno javlja, kaj se dogaja s človekovim življenjskim okoljem. Naprava že priteguje vse tiste, ki hočejo na področju svoje delovne organizacije ali pa kar cele regije vedeti, kaj se v njihovi okolici v resnici dogaja. Mnogi hočejo imeti v rokah vsak trenutek »materialni dokaz« proti očitkom, s katerim jih zasipajo občani, češ da zadržujejo zrak in vodo bolj kot to dovoljujejo predpisi.

Postajo, ki jo je mogoče za različne potrebe različno dopolnjevati, vodi mikroročunalnik.

Postaja omogoča tako delovnim organizacijam kot raziskovalcem zbrati številne hidrometeorološke podatke, podatke o kvaliteti zraka in vode, ki jih je mogoče uporabiti bodisi pri ukrepih za

varovanje okolja ali kot del podatkov pred pričetkom izgradnje kakega novega objekta.

Velja še posebej poudariti, da prav zaradi vgrajene elektronike lahko ta postaja sproti obdeluje vse sprejete podatke in jih posreduje dalje.

Postaja je zgrajena tako, da je mogoče nanjo priključiti teleprinter, luknjalik traku, magnetno kaseto, analogne registrirne elemente in podobno za zapis podatkov na postaji ali pa jo vključiti v nadzorno omrežje.

V Sloveniji imamo doslej že približno 40 različnih merilnikov za merjenje onesnaženosti. Podatke teh merilnikov sedaj obravnavamo in obdelujemo ročno. Z vpeljavo avtomatskih postaj in njih povezavo v nadzorno omrežje pa bodo že obdelani podatki o onesnaževanju okolja vsak trenutek na voljo vsem uporabnikom.

paragrafi § § §

Vprašanje:

Večkrat zaporedoma v razdobju šestih mesecev sem zamudil na delo po nekaj minut. To je po Samoupravnem sporazumu okvalificirana kot lažja kršitev delovne obveznosti. Ali mi zaradi tega lahko preneha delovno razmerje?

Odgovor:

Za lažjo kršitev delovne dolžnosti se vam praviloma ne more izreči ukrep prenehanja lastnosti delavca v združenem delu. Vendar pa več lažjih kršitev pomeni hujšo kršitev delovnih obveznosti. To mora seveda biti določeno v samoupravnem sporazumu kot hujša kršitev. Npr., če je delavec v zadnjih treh mesecih večkrat storil lažjo kršitev delovne obveznosti, pomeni to hujšo kršitev, za kar pa vam komisija lahko izreče prenehanje delovnega razmerja.

Vprašanje:

Kot samostojni obrtnik sem takoj po prenehanju tega statusa sklenil v delovni organizaciji delovno razmerje. Ali mi pripada pravica do dopusta, ker sem pač že prej delal kot samostojni obrtnik.

Odgovor:

Kot samostojni obrtnik niste bili v delovnem razmerju, kajti za delovno razmerje se šteje združevanje družbenih sredstev in dela z drugimi delavci. Vi pa niste združevali dela z drugimi delavci (samostojni obrtnik), zato vam pravica do dopusta pripada šele po tolikem času zaposlitve, kolikor je določeno v samoupravnem sporazumu delovne organizacije, s katero ste sklenili delovno razmerje. Navadno je to po šestih mesecih zaposlitve ali manj.

Razpis štipendij iz združenih sredstev

Po podatkih, s katerimi razpolagamo, je vaše glasilo zelo brano. Zato prosimo, da bi v vašem glasilu objavili tole informacijo.

Skupnost za zaposlovanje Kranj obvešča vse učence in študente, da je bil dne 28.6.1977 v časopisu Glas objavljen razpis štipendij za šolanje na srednjih, višjih in visokih šolah za šolsko leto 1977/78 iz združenih sredstev za štipendiranje v občinah Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin. V razpisu so navedeni vsi pogoji za pridobitev štipendije in rok razpisa. Informacije daje in vloge sprejema Skupnost za zaposlovanje Kranj ter enote Jesenice, Radovljica, Škofja Loka in Trzin.

Z objavo omenjene informacije boste pomagali naši strokovni službi. Poleg tega pa tudi otrokom pri vas zaposlenih delavcev, da bodo vedeli, kje dobijo vse potrebne informacije glede pridobitve štipendije.

Skupnost za zaposlovanje Kranj

Jamstvo za jutri — smo zapisali na zgrajeno stavbo. To seveda ni edino...

Samoupravna kronika

30. 6. Skupni delavski svet Alpine, tovarne obutve Ziri

1. Potrdijo se kriteriji za analitično oceno delovnih mest kot jih predlaga komisija za nagrajevanje.

2. Potrdi se sklep delavskega sveta TOZD Prodaja, da se:

— Tomaž Košir razreši dolžnosti »šefa marketing sektorja« in se imenuje na delovno mesto »vodja TOZD Prodaja«.

— Ivan Capuder razreši dolžnosti »pomočnika direktorja« in se imenuje na delovno mesto »vodja maloprodajne mreže«.

3. Potrdijo se naslednji sklepi komisije za nagrajevanje: V seznam delovnih mest in operacij se vpišejo nekatera nova delovna mesta, nekatera pa se črtajo. Delovno mesto »vodja uvoznega oddelka« se zaradi sprememb nalog in odgovornosti prerazporedi iz 4. v 3. skupino, dokler »vodja nabavne službe« ne pridobi zunanje-trgovinske registracije. Pri tožbi Viktorije Rupnik se ne ugodijo, glede na to, da je bila faza »gumiranja« prerazporejena v višjo skupino po predlogu šivalnice in s tem gumiranje razporejeno v isto skupino kot v ostalih oddelkih. Komisijo za nagrajevanje se zadalži, da za tiste delavke, ki so tu prizadete, izoblikuje predlog, da se jim razlika, kolikor so prizadete, povrne. To velja do sprejetja novega pravilnika.

Znesek za pohvalno mesečno oceno se poviša od 150.— do 250.— din.

Za izboljšavo, doseženo v šivalnici (nov način šivanja steljk), se odobri posebna enkratna nagrada štirim delavcem.

Delavcu, ki je zaradi deljenega delovnega časa upravičen do dodatka za deljen delovni čas, se obračuna potne stroške za 2-kratni prihod na delo in 2-kratni odhod z dela.

4. Vereni Drmota in Nejku Podobniku se podaljša status vršilca dolžnosti do 31. 12. 1977.

5. Potrdi se razporeditev sredstev na TOZD in DSSS po predlogu finančne službe,

potrdi se predlog za dodelitev dotacij društvom in organizacijam, potrdijo se sklepi odbora za izobraževanje.

6. SGP Tehniku Škofja Loka se izvrši plačilo devetih stanovanj v novem bloku v Zireh, v znesku 3.600.000.— dinarjev.

7. V skupščino skladov skupnih rezerv občine Škofja Loka se imenujeta dva delegata in sicer Jaka Bogataj in Ljilje Cufar — direktor Ratitovca.

8. Razreši se dosedanje stanovanjsko komisijo in se imenuje nova z nazivom: Komisija za delitev sredstev sklada skupne porabe.

9. Imenuje se odbor za informiranje.

10. Potrdi se zvišanje cen kosil.

11. Pritožbi za varstvo pravice Miklavčič Vere se ne ugodijo in se potrdi sklep odbora za medsebojna delovna razmerja.

12. Potrdi se nabava novega hladilnika in stroja za mescenje testa.

13. Sprejme se podaljšanje Samoupravnega sporazuma za gradnjo TV pretvornika še za 1 leto.

14. Potrdijo se naslednje predlagane investicije: Za adaptacijo kotlovnice in povečanje kapacitet, za gradnjo skladišča lahko-vnetljivih materialov, adaptacijo avtomatizirane delavnice, za zgradnjo načrt industrijske cone Ziri in zgradnjo načrt za področje Alpine, za lokacijsko dokumentacijo, za interno kanalizacijo Alpine, za nabavo trakastega transporterja s podvozjem in nabavo raztegljivega transportja, za nabavo vilicarja, za postavitev ograje in dopolnitev hidrantnega omrežja v TOZD Obutev Gorenja vas, za dograditev garderob in pomožnega prostora pri obratu Col in za opremo skladišča v novi hali.

16. Potrdi se plačilo honorarja modelirju za lahko obutev Gerhardu Warhaidu za pomoč pri izdelavi kolekcije in modelirju za težko obutev — Petru Heilu.

17. Potrdi se, da TOZD Obutev Ziri sodeluje pri pokritju znižanja 12. grupe sandal iz sezone pomlad-poletje 77 v višini priravniondov 1977 v višini proizvodnega dobička, ki je bil vračunan v prvotni maloprodajni ceni.

18. Vsak delavec DO Alpina je dolžan dati solidarnostno soboto. Velja tudi za delavce, ki so na bolniškem dopustu v času, ko se opravi solidarnostna sobota.

19. Pihalni godbi Alpine, se iz sklada skupne porabe odobri dotacija za nakup nove obutve.

20. Po pogodbi o vezavi sredstev šte. 366 se podaljša rok koriščenja na 18 mesecev pri nespremenjenem roku vezave.

21. Delavski svet soglaša z razdelitvijo na osnovna sredstva in droben inventar po izvršenih seznamih v skladu z Odlokom o določitvi stvari opreme, ki se štejejo za droben inventar.

7.7. Odbor za obveščanje Odbor je na svoji 1. redni seji sprejel naslednje sklepe:

1. Gradivo o medsebojnem informiranju (zbiranju in distribuciji informacij) gre v javno obravnavo kot priloga pravilnika o obveščanju — po dopustu. K gradivu pa je treba izdelati še uvod, ki naj vsebuje tudi nekaj primerov, ki naj opozorijo na način medsebojnega obveščanja. Vse družbenopolitične organizacije naj zanesljivo sodelujejo v javni razpravi in predložijo pripombe.

2. Za člana uredniškega odbora Informatorja se imenuje Zoran Kopač.

3. Pripravi se poizkusna oddaja po zvočniku, ki naj bi v nadaljevanju enkrat tedensko. Imenuje se začasni uredniški odbor v sestavi: Tone Eniko, Toni Zakelj, Boris Markelj, Anuška Kavčič in Nejko Podobnik.

Dokončno bo o tem sklepal odbor za obveščanje po izvedeni poizkusni oddaji.

13. 7. 1977 je odbor za medsebojna razmerja reševal naslednja vprašanja: na objav-

ljeno delovno mesto organizator prodaje je razporedil kot vršilca dolžnosti Andro Križič, deviznega referenta v izvozu Anko Gantar, administrator v izvozu Vido Mlinar, za pomoč v materialnem knjigovodstvu je razporedil Metko Remic. Odbor je sprejel sklep, da se sprejmejo v delovno razmerje vsi, ki so bili naši štipendisti in so uspešno končali poklicno čevljarstvo in kovinarsko šolo. Poleg tega je odbor pregledal še prošnje drugih prosilcev za zaposlitev in o prošnjah v skladu s potrebami rešil. Odbor je pregledal vložene odpovedi dela in o njih pozitivno rešil. Odbor je razporedil Govekar Anico na delovno mesto samostojni uvozni re-

ferent, Jesenko Vasilijo na delovno mesto strojni knjigovodja. Razporejeni so tudi delavci, ki so zaključili pripravniški staž in sicer: Irmo Frelj na delovno mesto referent za delovna razmerja, Kožman Magdo na delovno mesto popravilo defektov, Mohorič Tatjano in Kavčič Radota na delovno mesto programer v RCA. Odbor je odločil, da se objavijo prosta delovna mesta obračun OD, finančni knjigovodja v TOZD Prodaja in študij časa — normiranje. O razporeditvi delavcev v skladišču gotovih izdelkov odbor odloči, da se vprašanje rešuje istočasno z urejevanjem vprašanja nagrajevanja in sistemizacije delovnih mest.

O delu občinskega Indok centra

V prvem polletju letos je škofjeloški INDOK center posvetil največ pozornosti uredništvu osnovnih treh nalog INDOK centra v delegatskem sistemu:

— zbiranje in selekcioniranje dokumentacijskega in informacijskega gradiva, ki je pomembno za samoupravno delegatsko odločanje na ravni občine;

— evidentiranje in urejanje zbranega gradiva po enotnem klasičnem sistemu, veljavem za vse INDOK centre v naši republiki;

— seznanjanje občanov o dokumentacijskem fondu;

30. junija je dokumentacijska zbirka občinskega INDOK centra obsegala 415 enot, poleg tega pa še glasila organizacij združenega dela, Delo, Delo-zivljenje, Glas, Komunist, Občan, Uradni vestnik Gorenjske in Uradni list SR Slovenije.

Od ustanoviteljev so v občinski dokumentaciji najslabše zastopane raziskovalna, kulturna in požarna skupnost, ostali ustanovitelji pa razmeroma redno pošiljajo gradiva, ki nastajajo pri njihovem delu. Poleg ustanoviteljev pa pošiljajo gradiva tudi občinska zdravstvena skupnost, krajevna skupnost Škofja Loka in delovna organizacija Loške tovarne hladilnikov.

Evidentiranje in urejanje zbranega gradiva poteka pod stalnim strokovnim nadzorom prof. Martina Lorbana. Poleg tega je dokumentalist škofjeloškega INDOK centra Milan Hafner član delovne skupine za poenotenje delovnih metod INDOK centrov, kar prav gotovo zagotavlja uporabo najboljših metod in načel pri obdelavi gradiv, ki nam jih pošiljajo ustanovitelji.

O dokumentacijskem fondu seznanjajo občane posebno prek Referalnih informacij (izdali so že 8 števil), ki jih stalno strokovno in tehnično izpopolnjujejo. Tudi pri tem so v veliko korist strokovni napotki tov. Lorbarja z Višje upravne šole v Ljubljani.

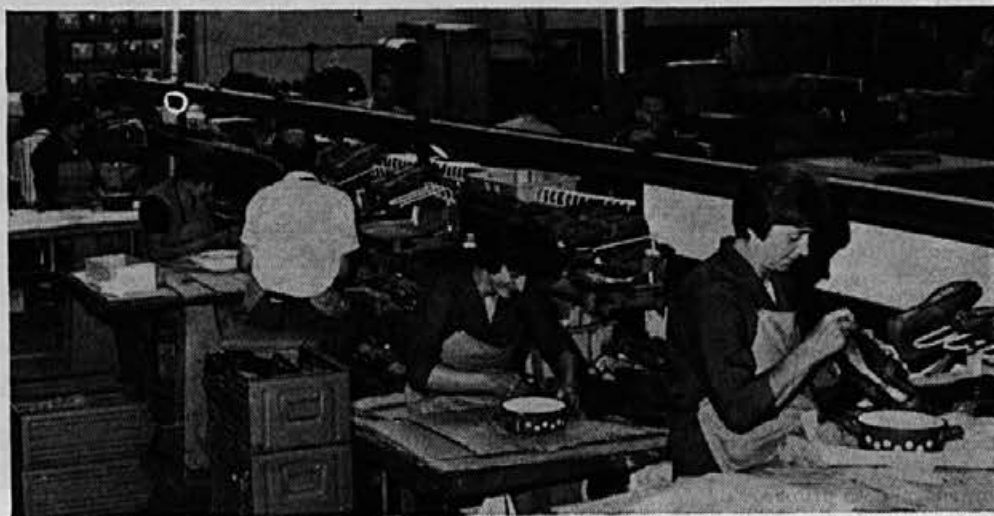
Od ustanovitve je INDOK center obiskovalo in zahteva-

lo informacije 142 občanov. S tem številom obiskovalcev prav gotovo ne moremo biti zadovoljni, zato bo treba v bodoče poiskati nove metode seznanjanja občanov, predvsem članov delegacij, z gradivom, ki ga pripravljajo družbenopolitične organizacije, občinska skupščina in samoupravne interesne skupnosti. Ena najuspešnejših oblik je seznanjanje delegatov o možnostih uporabe dokumentacije v INDOK centru na sejah zborov občinske skupščine in skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, ki bi jo morali pogosteje uporabljati.

Poleg Referalnih informacij pa INDOK center izdaja tudi Bilten, katerega najpomembnejši del so podatki o gospodarskih gibanjih v občini.

Veliko pozornosti so v prvi polovici leta posvetili informiranju v večjih škofjeloških krajevnih skupnostih. Tako so krajevne konference SZDL v šestih večjih krajevnih skupnostih osnovale iniciativne odbore za ustanovitev informativnih skupin. Pripravili so predlog programa dela informativne skupine, ki ga je obravnaval in sprejel iniciativni odbor za ustanovitev informativnih skupin v krajevnih skupnostih pri občinski konferenci SZDL. Enotni program dela bodo morale posamezne informativne skupine prilagoditi svojim razmeram in tako upoštevati specifičnosti svojega okolja, predvsem različne možnosti povezovanja krajevnih skupnosti z združenim delom.

Dosedanje povezovanje z organizacijami združenega dela je bilo usmerjeno predvsem v Alpino. Sodelovanje pri pripravah za ustanovitev INDOK službe v Alpini je temeljilo predvsem na organizaciji in izvedbi seminarja za vodje samoupravnih delovnih skupin. Sodelovanju z drugimi organizacijami združenega dela pa bodo posvetili več pozornosti v drugi polovici leta, ko bodo pripravili posvet o organiziranju celovitega sistema informiranja v občini Škofja Loka.

Veliko znoja je treba, da so uspehi. Toda načrtovati moramo na delavskem svetu.

razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ured

na temo GOSTINSTVO V ZIREH

V razgovoru so sodelovali: Tone PINTAR — predstavnik turističnega društva Ziri, Alojz KOPAC, Ana PETERNEL, Zvone TRZAN — načelnik oddelka za gospodarstvo pri SO Škofja Loka in Vitkor MACEK — predsednik sveta KS Ziri. Razgovor sta vodila Vladimir PIVK in Nejko PODOBNIK, zapiske je pripravila Anuška KAVČIČ.

1. Kot predstavnik turističnega društva se nedvomno zavedate, da je gostinstvo hrbtenica turizma. Kaj predlagate, da bi v zvezi s tem napravili v Zireh?

Tone PINTAR:

Mislim, da že vprašanje samo da odgovor na to. Res bi nujno potrebovali boljši lokal. Če pogledam samo s strani ribičev, imamo vsako leto precej gostov z vsega sveta. Tu se pojavi problem, kje bodo pri nas solidno postreženi in kje bodo lahko prespali. Zaenkrat nimamo druge izbire, kot da jih peljemo drugam, izven našega kraja.

Angleži so na primer zelo začudeni, kako smo mogli izpustiti Dom pod planino iz rok. Gostje bi se prav gotovo dobro počutili v tem domu, seveda, če bi bili dobro postreženi, tako pa se je zgodilo celo, da smo jih morali peljati v Rakov Škocjan.

Problem je tudi, kako nuditi tovrstne usluge v našem kraju tujim predstavnikom, ki pridejo poslovno v naše delovne organizacije, ali pa so naši sodelavci in morajo prenočevati nekje v Škofji Loki ali celo v Ljubljani. To je vsekakor velika izguba in kviri tudi ugled našemu kraju.

Tudi obstoječe gostilne bi lahko malo bolj poskrbele

npr. za kakšne domače, žirovske specialitete, ki bi jih ponudili gostom ob vsakem času, ne moreče samo enkrat ali dvakrat tedensko.

Vladimir PIVK:

Vemo, da je vse to res. Ali pa je v perspektivi kakšna rešitev? Ali turistično društvo išče stike z upravnimi organi, občino in turistično zvezo. Ali se je že ponudil kakšen investitor, ali bomo morali sami kaj zgraditi? Druga stvar, ki je precej povezana s turizmom, je tudi vprašanje cestne povezave...

Tone PINTAR:

Glede investitorja se turistično društvo ni še nič pogovarjalo. Naše mnenje je, da bi bilo nujno, da lokal pri Bahaču dobi nekdo, ki bo čimbolje vzdrževal gostilno in solidno skrbel za goste.

Glede ceste sem informiran, da bo zaenkrat odsek Ziri—Gorenja vas obnovljen samo z novim asfaltom, popolna rekonstrukcija pa bo šele čez 10 let, ko se bodo sredstva ponovno nabrala.

Nejko PODOBNIK:

S pomočjo občine, Turističnega društva in krajevnega skupnosti bi se morali truditi, da bi vodili smotno in bolj usmerjeno politiko gostinstva.

Tone PINTAR:

Dobro bi bilo, da bi se lahko povezali z vsemi temi dejavniki, koliko bomo v tem uspeli pa ne vemo.

2. Ali se vam zdi, da bomo kaj napredovali, če se bomo držali načela, da je gostin-

stvo pomembna gospodarska dejavnost, brez katere ne moremo shajati ne domačini ne tuji gostje, ki k nam stalno prihajajo?

Alojz KOPAC:

Osebo lahko shajam tudi brez gostiln. Povsem drugače pa je, kadar pridejo v tovarno tuji gostje. Poslovnih partnerjev ali predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in drugih ustanov, dejansko nimamo kam peljati niti na prehrano niti prenočišče.

Žalostno je, da tak kraj kot so Ziri, nima ustreznega gostinskega lokala. Goste moramo peljati v Poljane ali v Škofjo Loko, če jih hočemo pogostiti.

Tudi Žirovci, kadar obhajajo kakšno družinsko slavo ali če dobijo gosta, ga morajo peljati v Cerkno v novo zgrajeni hotel ETA ali v Črni vrh v hotel BOR.

Dokler bodo v Zireh take razmere, ne moremo računati na kakšno večjo turistično dejavnost. Turizem se v takih razmerah gotovo ne bo mogel zadostno razvijati.

Pričakujemo lahko, da se bo turistični osebni avtomobilski promet skozi Ziri močno povečal, brž ko bo modernizirana cesta Škofja Loka—Ziri—Logatec.

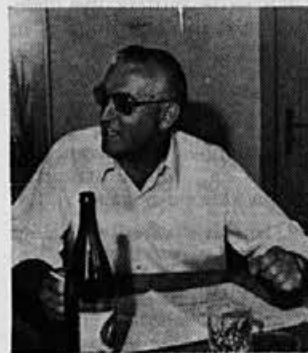
Skupnost socialnega skrbstva skupščine občine Škofja Loka je pripravila poročilo o mladoletnem postopku v občini Škofja Loka za obdobje od leta 1971—1976. Namen poročila je seznaniti delegate s pregledom najpogostejših deviantnih pojavov med otroki in mladino ter na podlagi zaključkov nakazati naloge, ki jih terjajo najpomembnejše ugotovitve.

Pojem deviantnosti med mladino se v vsakdanji praksi označuje z najrazličnejšimi izrazi kot vzgoja, zanemarjenost, vzgoja zapuščenosti, vzgoja ogroženosti, neprilagojeni otroci in mladina, mladoletniška delikvenca, mladoletno prestopništvo, storilci prekrškov in kaznivih dejanj. Deviantnost se izraža v kršenju priznanih družbenih norm (običajnih in zakonskih) in je ena od oblik porušeni odnosov med posameznikom in družbo in jo okolje negativno ocenjuje.

V obdobju od leta 1971 do 1976 je strokovna služba Občinske skupnosti socialnega skrbstva Škofja Loka obravnavala 365 primerov deviantnega vedenja otrok in mladoletnih oseb. Število

Precejšen del prehodnih turistov bi za kakšen dan lahko obdržali v Zireh, če bi imeli ustrezne gostinske obrate.

Morali bi imeti vsaj en gostinski obrat, ki bi bil sposoben na zadostno visoki ravni postreči tuje goste. Da bi pa tak obrat uspešno

delal, sodim, da bi bilo nujno potrebno, da bi delal v okviru neke, že obstoječe OZD. Škoda je, da je prav v tem času Alpina, ki je največja delovna organizacija v kraju, trenutno v finančnih težavah in mora v prvi vrsti izpolnjevati obveze, ki so nastale pri novozgrajeni hali.

Nejko PODOBNIK:

Kaj menite o načrtovanju gostinstva podobno kot na drugih področjih že obliku-

jemo srednjeročne plane? Menim namreč, da bi k takemu načrtovanju lahko priegnili tudi strokovnjake, Žirovce, ki živijo izven kraja.

Alojz KOPAC:

Moje mnenje je tako, da na tak način kot se srečamo tukaj predstavniki občinske skupščine, krajevnega skupnosti, turističnega društva, Alpine in potrošniki, da v takem krogu že lahko nekaj načrtujemo. Pravkar sem omenil, da bi neko podjetje ustanovilo gostinsko organizacijo. Ugotovili smo, da Alpina nima te možnosti. Predlagam, da bi zunaj Žirov poiskali obstoječo gostinsko organizacijo, ki bi bila pripravljena zgraditi tak objekt v Zireh in ga potem tudi voditi. Mislim, da bi bilo gostov dovolj, če bi bile le gostinske storitve na dostojni višini.

Nam Žirovcem ne bi bilo treba odhajati iz Žirov v Poljane, Cerkno, ampak bi se prav radi zadržali v domačem kraju, seveda, če bi bili solidno postreženi in bi kak večer v družbi res lahko preživeli v miru. Tudi če gledamo iz gospodarskega stališča, je tukaj možnost in vir dohodka za krajevno skupnost.

Ze prejšnji direktor Alpine je imel lepe ideje, da bi Alpina zgradila prodajalno čevljev, zraven pa gostinski

Iz samoupravnih

obravnavanih primerov iz leta v leto raste, zlasti velik porast je po letu 1973. Omenjeni porast je v veliki meri posledica obravnav mladoletnih storilcev prekrškov, ki so se kot novo področje dela pojavili po sprejetju zakona o prekrških v letu 1973. Naslednje problematično skupino predstavljajo majhne in velike tatvine in kazniva dejanja zoper splošno varnost. Marsikdo bi pomislil, da ta postopek potrjuje splošno mnenje, da je mladina vsako

manjšem številu kot mladoletniki. V celotnem obdobju je bilo obravnavano kar 82,5 % fantov in le 17,5 % deklet.

Podrobnejši pregled starosti mladoletnih storilcev deviantnih pojavov pokaže, da je osnovna skupina 43,3 % vseh obravnavanih primerov zajeta v kategorijo starejših mladoletnikov (16—18 let). Za to skupino je značilno, da so v več kot polovici obravnavanih primerov zastopani storilci prekrškov.

Starostna struktura obravnavanih mladoletnikov se tesno navezuje na njihovo stopnjo izobrazbe, saj lahko ugotovimo, da jih kar 42,2 % obiskuje poklicno ali srednjo šolo. Nekateri od teh imajo že svoja prometna sredstva, zato ni slučaj, da so med povzročitelji prekrškov zoper varnosti cestnega prometa predvsem ti.

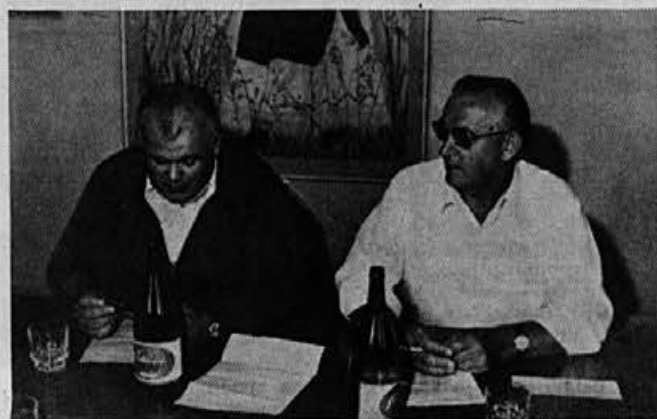
Ostala polovica obravnavanih primerov pa je vezana na dokončano ali nedokončano osnovno šolo, kar pomeni, da je storilec v času obravnave obiskoval to šolo, ali se je v nepopolno ali popolno osnovno šolo zaposlil.

Običajno, ko ljudje govorijo o mladoletnih storilcih deviantnih pojavov, posebej po-

IZ POROČILA O MLADOLETNEM PRESTOPNIŠTVU V OBČINI ŠKOFJA LOKA

leto bolj »pokvarjena«. Vendar lahko trdimo, da ni tako, da so to le prvi rezultati zgodnjega in pravočasnega odkrivanja posameznikov z družbeno nesprejemljivim vedenjem in njihova takojšnja obravnava.

Analiza je pokazala, da so v celotni populaciji mladoletnice zastopane v znatno

razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ure

lokal in zgoraj turistične sobe. To bi bila lahko TOZD gostinstvo pri Alpini Žiri.

Le pod takimi pogoji vidim uspešno poslovanje. Npr. Eta v Cerknem, ki je zgradila hotel v okviru svoje OZD, uspešno posluje.

Če Alpina sedaj podobnih možnosti nima, bomo primorani poiskati zunanje investitorja, lahko v okviru občine Škofja Loka, npr. če bi se obrnili na Veletrgovino Škofja Loka.

Važno je predvsem dobro vodstvo (solidna postrežba, zmerne cene). Zakaj bi morali Žirovci nositi denar iz kraja!

3. Kaj kot potrošnik ali gost čutite, da bi morali spreminiti v žirovskem gostinstvu?

Ana PETERNEL:

Smatram, da bi bilo nujno pridobiti investitorja, ki bi bil pripravljen graditi sodoben gostinski objekt v Žireh, z dobro kuhinjo in ostalimi prostori, kjer bi lahko domači gost ali turist v miru povečerjal in posedel ob skodelici kave.

Mislim pa, da imamo »šankov« za prodajo konjakov že sedaj preveč. Mislim, da je v Žireh po gospodarski plati, gostinstvo še na ravni izpred vojne. Nujno bi moralo tudi gostinstvo več vlagati v pre-

nočitvene zmogljivosti, kar je v Žireh tako pomanjkljivo urejeno.

4. Kako ocenjujete pogoje dela gostincev (v družbenem in zasebnem sektorju) v naši občini in v krajevni skupnosti Žiri? Kaj storiti?

Zvone TRŽAN:

Gostinstvo v občini zaostaja za ostalim razvojem in še posebej ne sledi željenemu razvoju turizma.

Predvsem ni dovolj dobrih gostiln, ki so med drugim tudi pogoj za hitrejši razvoj kmečkega turizma. V celoti primanjkuje gostinskih delavcev in tudi ni čutiti interesa za gostinski poklic pri mladih.

Moti jih delovni čas zaradi dela ob nedeljah in praznikih, zvečer itd.

Zaradi tega še posebej doslej ni stimulativen osebni dohodek.

V KS Žiri in tudi drugje je nekaj starih gostiln, ki ne kažejo interesa za napredek, saj je minimalen interes za kredite, ki jih je za ta namen mogoče dobiti v banki. Upam, da bo izjema gostilna, ki se gradi na Dobračevi.

V okviru blagovnice, ki jo bo gradila DO Škofja Loka, je v programu tudi gostinski objekt. Ko bi bila zgrajena ta dva objekta, bi bili bolj zadovoljni. Za soliden in hitrejši napredek so predpogoji

domači gostinski delavci, ki jih moramo vzgajati, jim zagotoviti solidne ekonomske pogoje v družbenem, kakor tudi v privatnem sektorju.

Skrb odgovornih v KS Žiri za skladnejši razvoj je velika, v ta okvir pa sodi seveda tudi razvoj gostinstva v interesu krajanov in prihajajočih turistov.

Nejko PODOBNIK:

Omenili ste majhen interes nekaterih gostincev za razvoj. Ali ni vmes tudi premalo stimulativna davčna politika in to, da zasebnega gostinstva nismo znali vključiti v načrtno politiko razvoja kot družbeno koristne dejavnosti?

Zvone TRŽAN:

Prav gotovo se moramo na tem področju zavedati, da zasebno gostinstvo nujno potrebujemo in ga zato kaže podpirati. Nedvomno bi zasebnih gostincev morali imeti več. Davki niso tako visoki, kot nekateri govorijo, kajti mnogi s tem mešajo tudi prometni davek. So pa tudi druge ugodnosti, na primer krediti, ki pa so vezani na programe. Teh pa zasebniki nimajo. Ustanovljena je bila tudi sekcija gostincev v okviru delavcev obrti, ki omogoča zasebnikom skupno dogovarjanje.

K razvoju bo gotovo prispevala poslovna skupnost za razvoj turizma.

Nejko PODOBNIK:

Kaj pa menite o družbeni prehrani v Žireh?

Zvone TRŽAN:

Kar seštejte vse zmogljivosti, ki jih že imate v Žireh (Alpina, Osnovna šola, CSIC, Market). Ugotovili boste, da s skupnim načrtovanjem in zlasti s skupnim delom in usklajevanjem lahko pokrijete veliko potreb.

Nejko PODOBNIK:

Ali bi kmečki turizem lahko pripomogel k boljšemu gostinstvu?

Zvone TRŽAN:

Tako kot se žal ponekod pojavlja, ne! Kajti »črne oštarije« le jemljejo dohodek gostilnam.

Drugo je, če bo razvoj gostiln pospešil razvoj kmečkega turizma.

Seveda je kmečki turizem mogoč in koristen, le da je pravilno organiziran.

5. Kaj razmišljate o žirovskem gostinstvu v trenutkih, ko se poglobite v potrebe in želje Žirovcev (prednosti, pomanjkljivosti)?

Viktor MACEK:

Prav gotovo si Žirovci želimo nek obrat, kjer bi lahko v miru posedeli sami ali z družbo, in bili solidno postreženi.

Sploh pa mislim, da bi uslužnostni obrti morali dati pravo mesto v družbi. Torej bi srednjeročni plan družbenoekonomskega razvoja krajevne skupnosti moral obravnavati tudi kmetijstvo.

Poseben problem je tudi družbena prehrana. Upam, da bo nameravana gradnja Trgovskega podjetja ABC, rešila ta problem.

Posebna komisija, ki jo bo imenoval svet krajevne skupnosti, bo v ta namen sodelovala s Projektivnim ateljejem iz Ljubljane, da bodo v tem trgovskem centru upošteevane želje in potrebe Žirovcev.

interesnih skupnosti

udarjajo popolnost oziroma nepopolnost družine, iz katere izhaja obravnavani mladoletnik, kot vzrok za njihov nastanek. Vendar, pa je iz analize razvidno, da ta trditev ne drži. Velika večina 77,6% vseh v obdobju od 1971—1977 obravnavanih primerov izhaja iz popolne dru-

žine, kjer mladoletnih dorašča ob materi in očetu. Tudi v popolni družini lahko vladajo neurejeni odnosi in se pojavljajo dejavniki, ki negativno vplivajo na socialni razvoj mladega človeka. Vse bolj očitna je nenehna borba za čim višji družinski standard, pri tem pa se pozablja

na dejstvo, da otrok ali mladoletnik samo zaradi slabih materialnih pogojev ne bo storil kaznivega dejanja, če vlada v družini medsebojno razumevanje in če mu starši (v popolni družini) ali eden od staršev (nepopolna družina) nudijo občutek varnosti, dovolj topline in ljubezni.

Teritorialna razširjenost mladoletnih storilcev je prikazana v tem, da so jih glede na stalno bivališče grupirali v tri območja — Škofja Loka, Poljanska dolina z Žirimi in Selška dolina. Pri tem je bilo ugotovljeno, da odpade največ obravnavanih primerov na območje Škofje Loke, ki ji tesno sledi Poljanska dolina z Žirimi.

Analiza je pokazala, da starši zaradi svojih otrok le v vsakem desetem primeru iščejo pomoč pri skrbstvenem organu. Starši se na skrbstveni organ obračajo na pomoč le v primerih vzgojne problematike svojih otrok ter begov od doma, le redko pa v primeru storitve kaznivega dejanja. Sicer pa prihajajo pobude in prijave za obravnavo mladoletnikov s strani institucij, ki s tem opravljajo svojo uradno dolžnost (Postaja milice, sodnik za prekrške, občinski in okrožni sodnik).

Preventivna dejavnost strokovne službe bi bila uspešnejša, če bi se starši obračali po pomoč in nasvete že v primerih majhnih tatvin, ki jih store njihovi otroci, saj bi le tako lahko z ustrezno terapijo preprečili preraščanje »malega v velike«. Posebno pozornost velja posvetiti vprašanju koristne izrabe prostega časa mladoletnih storilcev družbeno nesprejemljivih dejanj. Obravnavana skupina mladih se praktično sploh ne vključuje v sicer skromne

oblike obstoječih rekreacijskih ali drugih organizacijskih aktivnosti. Ta skupina mladih tudi ni motivirana za prej omenjene oblike izrabe prostega časa.

Na koncu lahko ugotovimo, da mladoletno prestopništvo v naši občini ne predstavlja perečega problema, ne po teži kaznivih dejanj, niti obsega prestopkov. Kljub tej doka

Kako pomembno je, da mladi prav v tej dobi osveščeno sledijo svojim ciljem. Tako ni bojazni, da bi skrenili ...

alpina
30
let
tovarne obutve žiri

spodbudni ugotovitvi pa se bo potrebno še naprej prizadevati za zmanjšanje mladoletnega prestopništva, saj si prav vsi želimo zdravo družbo.

Marta MLINAR

Samoupravna kronika

Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti je na svoji zadnji seji 27. 6. 1977 obravnavala 6 domnevnih kršilcev in dvema izrekla ukrep opomin. Petru Jerebu in Francu Koširju je izrekla ukrep javni opomin zaradi vinjenosti na delu in neopravičenege izostanka. Ukrep prenehanje delovnega razmerja je izrekla delavcu Mlinar Stanislavu zaradi fizičnega napada na izmenovodjo.

En postopek pa je komisija s sklepom ustavila.

V drugi polovici junija in prvi polovici julija smo zaposlili 27 novih delavcev. Med temi delavci je 20 dijakov in študentov, ki so se zaposlili za čas počitnic.

V TOZD Obutev žiri so nastopili delo: Gorazd Justin, Franja Oblak, Marta Trček, Olga Tavčar, Robert Bogataj,

V TOZD Plastika sta se zaposlila Zvonka Lazar in Zorko Lazar. V TOZD Prodaja so se zaposlili: Vitomir Dobromirov v Novem Sadu, Marija Tomašević v Slavonski Požegi, Branislav Stančič v Banja Luki I, Milorad Joksić in Dragica Zagorac v Zemunu ter Irena Likar v Velenju.

Kadrovske novice

Cecilija Lukančič, Mojca Lamprecht, Miloš Kopač, Branko Grošelj, Germana Pišlar, Jasna Smeh, Janez Novak, Irma Oblak, Irma Poljanšek, Mihael Poljanšek, Andreja Govekar, Helena Kavčič, Olga Ušenčnik, Karla Križnar in Marija Filipič.

Delovno razmerje je prenehalo delavcem v TOZD Obutev: Cirilu Bogataju in Vinku Pivku, ter v DSSS Maksu Bogataju.

V obratu Col in v TOZD Obutev Gorenja vas v tem obdobju ni bilo sprememb. AF

Poročili so se:

Marjan Videc iz Varaždina, Mirjana Sola iz Bjelovara, Antonija Bradeško in Ivanka Alič, obrat Gorenja vas, Daniela Jereb, Milan Mravlje, Andreja Čadež, Hermina Peternel in Silva Bajt, žiri ter Sonja Kovšca iz obrata Col.

Iskreno čestitamo!

Dolgoletnim sodelavcem Maksu Bogataju, Cirilu Bogataju in Vinku Pivku želimo ob odhodu v pokoj trdnega zdravja in čimboljšega počutja.

Rak na jetrih...

RAK NA JETRIH, ŽOLČNIKU IN TREBUŠNI SLINAVKI

Ne pretiravajmo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano

dr. Marjan NAGLAS, specialist internist

Od 4064 bolnikov, pri katerih smo leta 1972 zdravniki v Sloveniji ugotovili, da so na novo zboleli za rakom, jih je 23 prizadel rak na jetrih, 69 na žolčniku, 88 pa rak na trebušni slinavki. Ti trije organi ležijo globoko v trebušni votlini in je zato znamenja rakastih obolenj na njih težko pravočasno poiskati. Zato se pri raku na teh organih še zlasti usodno zastavlja vprašanje: kako ga pravočasno odkriti?

Pri ugotavljanju seveda nismo brez moči, kajti rak, vsaj pri nas, je redkokdaj napade sicer zdrava jetra, žolčnik ali trebušno slinavko. Najpogostejše se razvije po predhodnih boleznih, zato ga

lahko domnevamo. Ob primerni skrbi za bolnika, ob pravilni bolnikovi zavzetosti za zdravljenje, ga tudi pravočasno odkrijemo in ozdravimo.

Rak na jetrih se na primer najpogostejše razvije iz jetrne

ciroze. Med predrakava stanja lahko štejemo tudi nekatera parazitarna obolenja, jeter in kar za Slovenijo sicer ni značilno, pomanjkljivo prehrano. Primeri se tudi, da se rakavi zasevki vkradejo v jetra iz svojih prvotnih kotičkov, denimo iz prebavnega trakta, se pravi iz želodca in čreves ali iz pljuč, dojke ali od drugod.

Podobno velja za raka na žolčniku. Tudi ta ima svoje predhodnike. To so v 80 odstotkih žolčni kamni ali pa kronično vnetje žolčnika, ki pa je ponavadi spet posledica žolčnih kamnov.

Če zasluhimo raka, naj nas vodijo naslednja načela:

Prva znamenja še ne pomenijo raka.

Podobni simptomi se pojavljajo tudi pri drugih boleznih.

Pretiran strah je nepotreben in celo škodljiv.

Kako lahko začutimo najzgodnejše pojave? Dve tretjini naših bolnikov sta jih začutili v obliki splošnih prebavnih težav, kot so slabost, bruhanje, napenjanje, zaprtje, tiščanje oziroma nejasne trebušne bolečine, hujšanje, zlatenica in zvišana temperatura.

Vsa ta znamenja seveda niso značilna za raka. Pogostejše oznanjajo kakšno drugo bolezen prebavnih organov, za katero niso značilne zle tvorbe. Kljub temu moramo ob takšnih znamenjih takoj k zdravniku. Edino on lahko odkrije pravo naravo bolezni.

Tu pa se zdravniki srečujejo s pojavom, ki nam nikakor ni ljub, ki nam znatno otežuje zdravljenje in ki le poglablja rakavo mračno slavo. Marsikdaj vprašamo bolnika, zgroženi nad njegovim stanjem, kakaj je zanemaril svoje težave in ni prišel po pomoč ob prvih znamenjih, ki jih je čutil? Tako zvemo, da marsikdo ni hotel priti k nam le zato, ker se je bal pogledati resnici v oči. Le zaradi strahu, da je morebiti zbolel za rakom, zgubi odločnost in se prepusti usodi. Mnogi naši ljudje so namreč še zmeraj prepričani, da diagnoza rak pomeni — smrt — no obsojdo.

To pa je zmota, včasih tragična zmota. Upanja za

ozdravitev je mnogo več, kot to mnogi mislijo. Če raka zgodaj odkrijemo in pravočasno zdravimo, je lahko ozdravljiv.

V začetnem stadiju razvoja raka se sicer lahko pripeti, da ob prvem pregledu tudi specialist ne bo pravilno presodil njegovih znamenj. Lahko pa mu zaupamo, da bo bolnika ponovno preiskoval vse do tle, dokler ne bo zanesljivo razčistil, za kakšno obolenje gre.

Vzrok za težavno ugotavljanje je v tem, da ima rak nešteto videzov. Njegov začetek je lahko zahrbtn in počasen ali pa eksploziven, z naglim razvojem po organizmu. Na dojki ali na koži nam ga ni težavno odkriti. Mnogo bolj je ugotavljanje zapleteno in zahtevno pri prizadetosti skritih organov, kot so trebušna slinavka, jetra in žolčnik. Na teh organih je potek razvoja raka dolgo neopazen: od prve rakave celice do tumorja. Ta je najprej majhen kot bučikina glava, potem pa postaja vse večji in večji, dokler naposled ne prizadene funkcije organov in začne povzročati težave. Prav zato se pri vseh predrakavih stanjih, kot so jetrna ciroza in druge bolezni, ki smo jih omenili, nujno potrebne ponovne skrbne preiskave. Le tako lahko raka odkrijemo na samem začetku, takrat, ko je še krajeno omejen in ga lahko korenito ozdravimo.

Rak je torej odkrit. Kaj sedaj?

Najuspešnejše orožje je nož, če z njim uspešno, da rakavo tkivo v celoti izrežemo. To pa je mogoče le takrat, kadar je rak še omejen in se še ni predaleč razširil v okolico. Kadar raka ni moč v celoti izrezati, nam nekatere možnosti nudi sodobno obsevalno zdravljenje. Z njim bolniku lahko olajšamo težave in podaljšamo življenje. Sodobne obsevalne naprave: »gamatron«, »teratron« in »betatron«, so nam na voljo tudi na našem onkološkem inštitutu. Z žarki visoke energije, ki jih natančno usmerimo v določeno globino, lahko rakavo tkivo popolnoma uničimo ali pa ga vsaj za nekaj časa zavremo v rasti.

Raziskovalci po svetu pa se zdaj vse bolj ogrevajo za ke-

moterapijo, za zdravljenje z zdravili. Ta sredstva imajo vsekakor največjo bodočnost v zdravljenju raka, saj z njimi lahko napademo rakave celice tam, kjer jim s kirurgijo in z obsevanjem ne moremo blizu.

Danes je glavna vloga kemoterapije lajšanje napredovale bolezni in njene vrednosti ne bi smeli podcenjevati. Često pozabljamo, da gre v interni medicini pri večini bolezni samo za paliativno in ne vzročno zdravljenje. Bodočnost kemoterapije pa je v kombinaciji s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenju začetne bolezni.

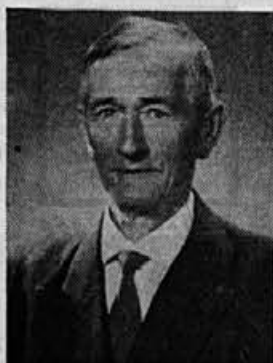
Rešitev problematike zdravljenja raka vidimo v iskanju bolj učinkovite terapije. To zahteva klinične raziskave novih zdravil in kombinacij pri napredovani bolezni, ko odpovedo vsi ustaljeni načini zdravljenja ter vključitev tako dobljenih optimalnih shem s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenje začetne, domnevno ozdravljive bolezni. Domnevamo, da bo predlagana strategija odkrila načine, s katerimi bomo uničili subklinična metastatična mikrožarišča in rizičnim bolnikom podaljšali preživetja.

Strah pred rakom je vsajen v vse nas. Nespametno pa je, če zapiramo oči pred njim in se neobgledno udamo v usodo. Še zmeraj premalo znano dejstvo je, da se proti tej bolezni lahko uspešno borimo, če le znamo dovolj skrbeti za svoje zdravljenje. Tudi za raka velja stara resnica, kot je le-ta na jetrih, žolčniku in trebušni slinavki, lahko nekaj storimo za njegovo preprečevanje — ne pretiravajmo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano ter se — če imamo žolčne kamne — čimprej odločimo za operacijo.

Krvodajalska akcija

Krvodajalske akcije, ki je potekala 11. in 12. 7. 1977 v Zireh, se je udeležilo tudi 322 delavcev iz naše delovne organizacije. Razen 55 delavcev, ki so bili iz zdravstvenih razlogov zavrženi, so vsi solidarno darovali kri, ki bo mnogim ljudem ohranila življenje. Za to dejanje se jim iskreno zahvaljujemo.

OBLAK MATEVŽU V SLOVO

Ob koncu meseca junija smo se poslovili od našega upokojenca Oblak Matevža iz Sela. V Alpini je bil zaposlen od oktobra 1945 do julija 1948 ko je bil upokojen.

V 73. letu starosti je umrla upokojenka Jožefa Zajc iz Stare vasi. Delala je v Čevljarskem podjetju METKA, kasneje v Alpini, ko je bila v marcu leta 1960 upokojena.

Statistika. Pomislino na nujno zlo, podatke, številke, skratka, nekaj, kar mora biti...

Naš rojak Branko Mlinar mi je odprl še druge, širše poglede na to dejavnost...

Zavod za statistiko SRS se ukvarja tudi z analitično dejavnostjo in pripravlja med drugim kongresna gradiva.

Kot tretjemu sinu v številni družini, rojen 23. 9. 1923, kjer je bilo že nekaj čevljarjev, Branku ni kazalo drugega, kakor, da se po končani šestrazrednici odloči za kak drug poklic.

Odšel je v Trzič, se sicer lotil trgovskega poklica, ne ravno z veseljem, vendar se je izučil.

Vojna. Prisilno delo v Nemčiji. Sodelovanje v tiskarni, kjer je sebi in trem kolegom preskrbel ponarejene dokumente. Beg do-

mov in v partizane, spomladi 1944.

»Pa ni bilo dosti z mojo partizansčino, bil sem namreč takoj ranjen,« zaključil razgovor o tej temi.

»Pa sem se lotil združnih tečajev, dvomesečnih, šestmesečnih... Take so bile pač možnosti po vojni, kajti nisem hotel zarjaveti.«

Delal je, po raznih reorganizacijah, na Zadrugi zvezi, tja do leta 1952, ko se je preselil na Zavod za statistiko SRS. Temu je ostal zvest do današnjih dni. V tem trenutku je pomočnik direktorja Zavoda in odgovarja za statistične analize in publicistiko. Načelno se ukvarja z uredništvom publikacij Zavoda. Pred tem se je precej ukvarjal z analitično dejavnostjo kjer mu je promet še vedno nekaj strokovni konjiček.

Pot do tega pa ni bila ne lahka, ne ravna. Najprej se je lotil nižje gimnazije, nato ESS, nato Višje pedagoške šole, kjer je diplomiral iz geografije in zgodovine. Po dodatnih izpitih se je vpisal še na filozofsko fakulteto, kjer je prav tako diplomiral iz geografije in zgodovine.

Pravkar pripravlja za »Nacionalni atlas Slovenije« karto avtobusnega prometa, v dogovoru z Inštitutom za geografijo pri Univerzi v Ljubljani. To bo tudi njegovo magistrsko delo.

»Zaviram tistim, ki so lahko redno študirali.« Po drugi strani pa sodim, da je sprotno povezovanje šolske teorije s prakso izredno koristno in oblikuje odlične strokovnjake.

Ali to pomeni, da je povezava med vašim poklicem in statistiko možna?

»Seveda; ravno moje zadnje delo je dokaz, da je za določene analize in študije potrebno širše znanje, na primer geografsko.«

Zazijam, ko povprašam za konjički: »Seveda se ukvarjam, s plavanjem, celo tekmoval sem, z nekaj lepimi uspehi se lahko pohvalim. Seveda med invalidi. V svoji kategoriji sem bil v republiškem merilu ponavadi 2., enkrat sem bil celo prvi.«

Pred leti sem tudi smučal pa sem bil v svoji skupini v državnem merilu peti. V plavanju takole za zabavo včasih premagam mlajšega brata. Vse je odvisno od tehnike, vaje...

O Zireh razmišlja, govori. O geografskem nastan-

ku, razvoju, odnosih. Pomislil — mogoče celo bolj kot marsikdo izmed nas.

Tekst: Neško Podobnik
Foto: Franc Jesenko

Hoja po gorah

Hoja po gorah sodi med najbolj učinkovite in koristne športe, saj v enaki meri služi telesni kot duševni sprostitvi, ne pretirano draga ter se je lahko loti mlado in staro, vsak svojim močem, znanju, veselju, željam in spretnosti primerno. Prav gotovo bodo tudi številni člani našega kolektiva odšli na kratke počitnice v gore, da si tam naberejo novih moči in se razvedre v nepokvarjeni naravi. Če bo tako, pa naj store že vnaprej vse potrebno, da se izlet ne bo spremenil v nepotrebnost tveganje, igranje z zdravjem in varnostjo, ali pa celo v usodno nesrečo.

Meditacije

Pure so se brezskrbno pasle, mladi mački in kučki so se obregali ob moje okončine. Veter je prinašal šum s hitre ceste. Tam na obzorju se je bahal mogočni Snežnik in megle so se lovile kot misli v moji vikendaški glavi.

Zaboga, zakaj neki ne more človek uteči vsakdanjim skrbem? Telo se tako voljno pokorava ritmu dneva in noči. Misel pa ne ve ne za čas, ki ga je pogoltni človek razrezal na sekunde, da ga lahko prodaja in kraje, ne za kraj kjer biva.

Nomadi iz zahodne in srednje Evrope brzijo preko rahlo valovite Notranjske. Med potmi, kjer so stoletja tiho tapili Krpani, se vije elegantna mojstrovina. Poslušam hropenje razgretih vozil in frfotanje prtljage, ki oblažnja vozila vseh znamk. Nenadoma se zalotim na poti med Zirmi in Ivanjim selom.

Jugolimizma, ki je očitno vesela prvega kilometra se spretno pretika med edinstveno nediscipliniranimi pešci. Nov most, ki se pne nad edninimi metri regulirane Sore, me spomni na svetle trenutke domačega Remonta.

Se malo in stoenka začne s fakirsko spretnostjo poskakovati po rebrasti ceti, ki je dar poslednjega kaiserja. Sora na moji desni, ki že stoletja čaka, da se ji dokončno utre pot, se vsa svobodna hladi v bujnem rastju, v katerem koreninah je moč najti še kakšen koš postrvi. Kadar se Rovtarjem zahoče, naglo naraste in tedaj smo Zirovci zavarovani od vpadov z logaške strani.

Vedno znova premišljam, kje se konča tistih 3,9 km ceste, kolikor jih bo menda asfaltiranih na račun cestnega posojila. In, ko se ne morem odločiti, kje da to je ter me je strah, da bi do občinske meje ostal kakšen kilometer še neasfaltiran, se, zroč v kamne, spomnim na Kralja Matjaža.

»Tovariš Matjaž, Ti si trenutno brez prave zaposlitve,« momljam. »V skladu s helsinško listino, pri osvobajanju domovine, nimaš več kaj iskati. Da bi tenaril, ko tvoje ljudstvo uresničuje deklaracije, resolucije, dogovore, sporazume itd., ne gre. Daj zaukaži Tvojim vrlim vojščakom, da svetlo bojno opravo zamenjajo za rebrasto cestarsko. Orožje pa prodajte Arabcem, če na jug Afrike ne zmorete in za zelene cvenke kupite buldožerje, valjarje in vse drugo, kar sodobni cestar potrebuje.« Tišina. Le avto mloprosi delegata, ki ga vozi, da naj reče katero za njegovo dobro.

»Prekleti Rovtarji«, rečem, ko srečam prve buldožerje pri Zavčanu. »Kako neki vam je uspelo, da se boste že jeseni vozili po asfaltni cesti na delo v Logatec in na Vrhniko?«

Ko sem že na asfaltu, tako premišljam. Do Gorenje vasi bo tekla uranska cesta. Do Trebije se bo prejel ali slej moralo urediti, sicer z željeno povezavo Gorenjske s Primorsko ne bo nič. Ali ne bi bilo lepo, če bi se mogel turist, namesto skozi zadušljivo Ljubljano, popeljati skozi zasani Tavrčarjev svet po gladkem asfaltu vse do Logatca. Pa tudi za tistih nekaj sto delavcev, ki se dnevno vozi na delo v občinska središča, bi bilo lažje. Mislim, celo, da so si takšen konfort že zaslužili.

Avto gladko brzi po Logaškem polju, jaz pa gledam nekoč bele krave, ki lenobno pulijo pomendrane šope trave.

»Pesimist si«, si rečem. »Mar ne veš, da imamo v velikem svetu toliko vrlih rojakov, ki komaj čakajo, da bi lahko kaj postorili za svoje Zirovce. Ni hudič, da bi dopustili, da nas ti Logatčani uženo.«

Na križišču smo. Včasih je tu tekel tako živahen promet, da človek ni mogel preko, danes pa je prav redno treba ustaviti vozilo. Sem že mimo naše trgovine, ki bolj reklamira naše ime kot prodaja in že se v logaškem sitiju čudim, da tu nismo mogli dobiti prostora za tistih nekaj polic naše obutve.

Na avtocesti sem. Pogumno pritiskam na ojačeni podvozila. Ali bom srečal kakoga fička, da zablestim v svoji moči?

In, ker človek na taki vožnji lahko pošlje možgane na pašo, ponovno meditiram. V dobrih 40 minutah prestopim dve občinski meji, pa še regionalno povrhu. Ni vrag, da bi teh petsto delegatov, ki menda samoupravlja na Zirovskem, ne moglo prepričati kolegov v naši občini, da bi vendar kazalo — ne samo zaradi nas Zirovcev — ponovno oceniti, če je možno poiskati eno staro milijardo za tistih nekaj kilometrov asfalta. Še šoferji kontejnerjev nam bi bili nad vse hvaležni.

Ko tako sanjam, me zdrmi hreščeči puranov glas. Ves našopirjen se nihaje premika proti meni.

Če bi v 70 letih izbrali žirovski emblem, bi takoj predlagal: ne šuštar, ampak puran bodi naš simbol.

Viktor ŽAKELJ

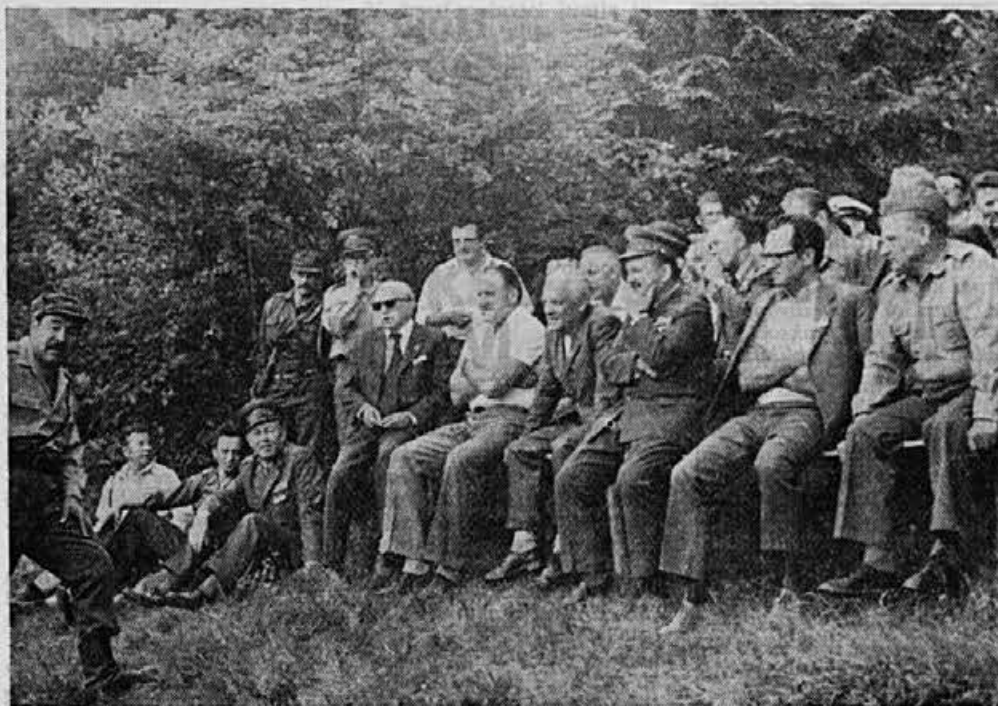
Podeljene nagrade

ZAGREB — Jučer, četrtak, u Zagrebačkoj plivovari održana je svečana podjela nagrada prvenstva Zagreba u malom nogometu. Pobjednik ovogodišnjeg, devetog po redu, prvenstvo Zagreba u malom nogometu je momčad Keracommerce. Njoj je pripao prjelazni pehar prvaka Zagreba kojeg je dodijelio jedan od pokrovitelja, tvorni-

ce Alpina Ziri. Drugi pokrovitelj Večernji list je prigodnim peharom nagradio drugoplasiranu momčad — Alpina Ziri. Organizatori OK SSRN Črnomerec i OKSSO Črnomerec, dodijelili su prvaku Zagreba prehare u trajno vlasništvo a »DTO Partizan« Črnomerec nagradio je peharima prvake svih triju liga: Keracommerce, Slgečicu i

Franck. Isto tako, najboljem vrataru, najboljem strijelcu i korektno igraču predani ukusni pehari. Alpina Ziri je dala specijalnu nagradu momčadi Loto veterana. Sve ostale momčadi koje su se natjecale dobile su diplome koje će ih podsjećati na deveto prvenstvo Zagreba u malom nogometu.

H. PEŠUTIC

Streljati mora znati vsak

Da bi počasi dosegli ta cilj organiziramo pestro dejavnost in mnoga tekmovanja. 3.7. je bilo na Ledinici tekmovanje v streljanju z vojaško puško.

Tekmovanja se je udeležilo kar 15 tričlanskih ekip iz vseh strelskih sekcij, nekaterih sindikatov podjetij, lovcev in drugih članov SD Zlri. Tako število tudi potrjuje, da se strelski šport v Zireh razvija, dobiva vsako leto več članov, samo na tem tekmovanju smo sprejeli kar 12 novih članov.

Najbolj moramo pohvaliti strelsko sekcijo in sindikat Kladivarja, saj je skoraj tekmovalcev bila iz te sekcije.

Cudimo pa se, da ne more Etiketa, Poliks, KGZ Sora in še nekatere manjše organizacije poslati vsaj po eno eki-

po, kljub temu da so v teh delovnih organizacijah posamezniki zainteresirani za ta šport.

Strelski šport je tudi eden najpomembnejših dejavnikov na področju obrambne sposobnosti in zato tudi mislimo, da bi se sindikati v teh delovnih organizacijah lahko bolj zanimali za organizacijo takih množičnih tekmovanj. Če sindikati ne zmorejo zbrati prijav, naj vsaj obvestijo delavce, da bo organizirano določeno tekmovanje.

Upam, da bodo v bodoče sindikati bolj pripravljeni sodelovati s klubi in društvi Žirov.

Omeniti moramo tudi Zvezo socialistične mladine. Vse osnovne organizacije smo obvestili s pismenimi vabilom za tekmovanje, toda odziva ni bilo. Vodstva ZSM očitno ne zanima, ali bodo mladi znali streljati ali ne, nekateri celo menijo, da se bodo vsi naučili streljati v JLA.

Mnogokrat se mladina tudi pritožuje, da nimajo prostora za zabave in šport. Mislimo, da je mesto mladih v športnih organizacijah, še posebno v takih, ki so pomembna za obrambno sposobnost oziroma krepitev SLO. Vsak, ki se bo želel vključiti v našo športno organizacijo, ga bomo z veseljem sprejeli, ga naučili streljati in mu pomagali napredovati.

Rezultati:

EKIPNO:

1. mesto Strelska sekcija Kladivar I. s 84 krogi, 2. mesto Strelska sekcija Kladivar II, z 79 krogi, 3. mesto ekipa SD z 59 krogi, 4. mesto privatniki Žirov s 57 krogi, 5. mesto Kladivar III. s 56 krogi.

POSAMEZNO:

1. mesto Gladek Vinko SS Kladivar z 41 krogi, 2. mesto Jereb Matjaž osnovna šola s 36 krogi, 3. mesto Jereb Ivan SS Kladivar z 29 krogi.

Skupaj je tekmovalo 15 tričlanskih ekip.

Lado MRAK

Ob koncertu

Dan je ugašal. Značilno prišiljeni vrhovi hrbtastih Dolomitov so se gredli v zahajajočem soncu. Zvonjenje je odganjalo meglo, ki se je kradoma bližala k robu stisnjenim barjanskim naseljem.

Argonavti, Jazon — predzgodovina; prekupčevalci od sv. Trojice in iz oddaljene Mantove — resničnost, ki živi v glavah bivših furmanskih krčmarjev, Cankar — preklet od fraka in talarja, usnjarna — smrad časa, ki ga živimo.

V čem je ta prečudnost kraja, kamor tako rad zahajam? Morda to, da iz bližnjega velikega mesta veje svetovljanstvo, ki utaplja purgarstvo to germansko kupovino in bližino lazov in močilnikov, ki dišijo po idealizirani domačnosti minulih dni.

Tudi ta večer, ko sem se presedel na nerodnih stoli vrhniške dvorane in se veselil petja alpskih in iuvejevskih pevcev, sem imel kaj premišljevat.

Kako neki je prišlo na misel usnjarem, da so si zaželeli petja šuštarjev? Je to sad spoznanja, da le tovrstna srečanja zgotavljajo kdaj v bodočnosti sklenjenim dogovorom o trajnejšem poslovnem sodelovanju, daljše življenje? Bodi kakorkoli. Užival sem v domačnosti, ki je vela z odra ter v spoznanju, da postaja kultura naša skupna dobrina.

Menjaje se na odru so pevci debelo uro gredli naša srca. Vrhničanom se je videlo, da so komaj začeli. Zbor je številčno močan in zna ob prizadevnem delu kmalu ugajati. Nežni solisti niso dobra nadgradnja boljše spremljave. Eni in drugi so potrdili, da jim je koroški melos blizu.

In kaj je možno reči o naših? Najprej to, da so se očitno zelo skrbno pripravili na koncert ter da jih je publika toplo sprejela. Predstavili so se z desetimi pesmimi, ki so razen ritmično zelo razgibane Ajde slušaj Ančo, ki je bila tudi izredno lepo zapeta, žirovskim ušesom znane. Program je bil tako sestavljen, da so solisti, ki so največja dragocenost našega zbora, v Kalinki, v Oj te mlinar, Ob Kolpi, Domovini in nekaterih drugih, suvereno vladali pozorni publik. Ob povedanem pa se človeku vsiljuje naslednje: ali resnično ni možno dobiti še okroglo deset pevcev, ki bi zagotovili tisti potrebni »grunt«, da se preraste oktetovsko? Evidentno je, da bi številčnejši, ob rednejši vadbi predstavljali iskani zbor.

Večer se je končal tako po slovensko: z lepim kosom mesa, dobro črnino in glasnim petjem. Poznavstva so se sklepala in vino je obljubljalo skorajšnje videnje. Smrad usnja nas je povezal.

Viktor ŽAKELJ

Kulturna rubrika

VRATA PRI NAGLICU V ZIREH (ŠT. 19)

Portal in vrata so nastala leta 1884 kot priča letnica v sklepem kamnu, kjer je tudi monogram J.K. Spet se srečujemo z baročno portalno shemo, ki jo lahko opredelimo kot vpliv z malce konservativnih kamnoseških območij na Krasu. Zanimiva pa so sama vrata — tu se srečujemo sicer s klasično kasetno razdelitvijo — zato pa je ornamentika izrazito novobaročna, to se pravi sodobna. Hkrati pa gre tudi za izjemno prilagoditev izraza portala in ornamentike. Ljudskim oblikovalcem je uspelo združiti sicer raznorodne elemente v slajno sintezo. Odličan poudarek je tudi povsem baročna angelska glavica na mejni lat, tik pod temenom portala.

Tekst: dr. Ivan SEDEJ

Foto: Marjan PIŠLJAR

»DELO ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE tovarne obutve Žlri, Stara vas 23 — n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutev Žlri, TOZD Obutev Gorenja vas, TOZD Plastika Žlri, TOZD Maloprodaja in Delovno skupnost skupnih služb.

Ureja ga uredniški odbor:

Ivan Capuder
Martina Gregorač
Majda Jesenko
Vladimir Pivk
Janez Smeh
Alfonz Zajec
Anuška Kavčič — tehnični urednik
Nejko Podobnik — odgovorni urednik

Izhaja mesečno, naklada 1700 izvodov.

Fotografije: Franc Jesenko

Tisk: Gorenjski tisk, Kranj